

משפט

על הקרניים

חלומי של כל מצביא הוא להושיב את האוייב על קרני דילמה. פירוש זה דבר: להביא אותו למצב שלא ישאר לו אלא את הברירה בין שתי אפשרויות גרועות. כל אשר יעשה האוייב אזי יהיה לרעתו.

בפרשת מחמוד חג'אוי הצליחה ממשלת ישראל להכניס את עצמה למצב כזה. בפניה עומדות עתה רק שתי אפשרויות — ושתיהן לרעת ישראל.

שיגרה של מוות. כאשר נלכד איש אלפחה, ניתן היה לפתור את הבעיה בפשטות. איש לא חלם להוציא את ה' איש להורג.

אילו נשפט מיד, במשפט תכליתי וקצר, לעונש החמור המקובל — למשל, 15 שנות מאסר — לא היה הדבר מעורר שום תשומת-לב במרחב ובעולם. אך העניינים התגלגלו אחרת. נתמנה בית-משפט צבאי. לנד בעת מינויו ציין

מדוע נחקק בכלל חוק כזה? ערב משפט אדולף אייכמן הבינה ממשלת ישראל ש' העולם יראה בעין וועמת את כירור משפ' טו של הגרמני החטוף בישראל, עלידי שופטים ישראלים, בלי הגנה סבירה. לבען אייכמן נחקק אז אותו חוק. אך מפני שלא היה נעים לחוקק חוק למען נאצי אחר, הוכלל בו סעיף המעניק זכות זו לכל אדם הנאשם בפשע שיש עליו עונש' מוות.

או עדיין לא חלם איש על מחמוד חג'אוי. היוזמה — לאוייב. פסק-הדין של בית-המשפט לעירעורים נראה כמוצא אי-דיאלי. נשאר רק למצוא סניגור זר ש' חג'אוי יסכים לו.

באו בחשבון כמה סניגורים זרים, ה' מקובלים בעולם הערבי. הוזכרה שמה של סניגורית צרפתית-תוניסית-יהודיה מפרי-סמה, שהגנה בשעתו על אחמד בן-בלה ועל לוחמת-שיחורר אלג'ירית, ושזכתה אז לתהילה עולמית. היא אהודה בעולם ה' ערבי, אף רמזה על נכונותה לקבל על עצמה את ההגנה.

מחמוד חג'אוי איך להיכנס לבונץ — בכמה שלבים פשוטים

אולם ממשלת ישראל העמידה פנים כ' אילו כל זה אינו נוגע לה. היא גם לא הביעה נכונות לשלם את שכר-טרתה ה' סניגור, כמו במיקרהו של אדולף אייכמן. כך הושארה היוזמה לליגה הערבית — אירגון העויין את ישראל.

כמו בימי המחתרת. בהתייעצויות בין הליגה, אירגוניו של אחמד שוקירי ואירגון עורכי-הדין הערביים, נבחר עורך-הדין הצרפתי-אלג'ירי ז'אק ורג'ס.

ברור היה כי ורג'ס, המקבל את שכרו מן האירגונים המנהלים מלחמה נגד ישר' אל, יראה את עצמו כשליחם של אירגוני ג'ים אלה. היה גם ברור כי יקבל הורי' אות להפוך את המשפט לבמת-תעמולה עולמית נגד קיומה של ישראל.

כמו במשפטיהם של לוחמי המחתרת ה' עברית בימי הבריטים, היה קרה-הגנה נתון מראש: לטעון כי הנאשם הוא שבוי מלחמה, שבית-המשפט אינו חוקי מפני שהוא מייצג מישטר-כבוש בלתי-חוקי, וכי הנאשם פעל בשליחות מטעם הבע' לים החוקיים של הארץ.

עיד לפני בואו של ורג'ס לארץ צריך היה להיות ברור לכל ברדעת כי זה יהיה קרה-הגנה. עוד כמה דברים היו צריכים להיות ברורים:

● שאי-אפשר יהיה לקיים את המשפט בלתיים סגורות, מכיוון שאו יפרסם ה' פרקליט את גירסתו לאחר המשפט.

● שאיש בעולם הערבי אינו מעוניין להגן באמת על חג'אוי. להיפך: הוצאתו להורג בישראל תספק גיבור לא-צ'י ל'

כתב צבאי כי אב בתי-המשפט הוא אותו קצין שפסק בשעתו, לפני שנים, את פסק-דין-המוות היחיד שנפסק אי-פעם בבית-משפט צבאי בישראל. אותו פסק-דין לא הוצא, כמובן, לפועל.

מסתבר כי הקצין לא שינה את גישתו. הוא דן את חג'אוי למות.

כמעט איריאלי. גם או לא חלם עדיין איש להוציא את החבלן להורג.

להיפך, נדימה היה כי פסק-הדין יוצר מצב אידיאלי: הרמטכ'ל ימתיק את דינו למאסר-עולם, וכל העולם יראה כי ישראל היא ליברלית בהשוואה לסורים האכזריים, שהוציאו להורג את אלי כהן ז"ל. החכמים שחשבו כך לא חסו בחשבון את הדבר האלמנטרי ביותר: תגובות הצד השני. למחרת פסק-הדין נתפו אל-פתח ל' פרסם הודעה שתצניח, בה איים שאם יוצא חג'אוי להורג, הוא ינקוט בפעולות-תגמול קיצוניות.

הודעה זו סיכלה כל אפשרות של המת' קת הדין, כי הדבר היה מתפרש בכל העולם, ובעיקר מהרה, ככניעת ישראל בפני האירגון הטרוריסטי. זה היה מעניק יוקרה עצומה לאל-פתח, הופך אותו ל' גורם מרחיב ממדרגה ראשונה, מוריד את יוקרת ישראל ומעורר פעולות-טרור.

למען אבול. התרופה נמצאה בדרך אחרת. כאשר נתברר העירעור האוטומטי של חג'אוי בתי-המשפט הצבאי העליון, החלל יבטל את פסק-הדין. הנימוק: לפי חוק מיוחד זכאי הנאשם להחזקת לפני גור זר.

אל-פתח, ולשאר האירגונים הפלסטיניים. מה רע יותר, אולם ברגע זה שוב אי-אפשר היה להיסוג.

ורג'ס ידע זאת. השבוע פנה במכתב תוקפני לדוב יוסף, שר-המשפטים, תבע את זכותו, לא הסתיר באיזה קו הוא עומד לנקוט.

ממשלת ישראל יישה על קרני דילמה. בפניה היו רק שתי אפשרויות, שתיהן רעות: לאסור את הופעת ורג'ס, ובזאת להעמיד את עצמה באותו מצב כמו ממשלת סוריה בפרשת אלי כהן, או להסכים להר' פעת ורג'ס, ולשרת את התעמולה האנטי-ישראלית הארסית ביותר.

זה היה המצב השבוע. דוב יוסף, ב' חוכמתו הרגילה, חיפש מוצא עלידי התייע' צויות עם אגודת עורכי-הדין, בניסיון נושא לגלגל את האחריות על מישהו אחר. המסקנה: כדאי לחשוב מראש עד הסוף.

ספנות

על זאבים ועכברים

מה עושים ימאים הנאלצים לנטוש את הים מסיבות בריאות, או מסיבות מש' פחתיות? ברוב המיקרים הופכים זאבי-הים לעכברי-יבשה מתוסרי-עבודה, נאלצים למצוא את לחמם בתור פועלים שחורים.

לפני שנים המציאה חברת-הספנות שהם פיתרון מתאים לבעיה זו, הקימה בשטח ה' נמל בחיפה בית-מלאכה מיוחד, שבו בוצעו תיקוני-אחזקה, סגל העובדים היה על שהרת הימאים, שנאלצו, מסיבה זו או אחרת, לנטוש את הים. זאבי-הים בדימוס היו מרוצים, וגם החברה היתה מרוצה מבקאותם המקצועיות.

במשך הזמן התגבש במקום צוות קבוע של 11 עובדים, שתוגבר עלידי שני תרי-סרי ימאים, שנאלצו לנטוש את אוניותיהם לתקופה מוגבלת בלבד.

המתהרה. אבל גם כאשר הכל פעל כשורה, ושני הצדדים, החברה והעובדים, נראו מרוצים מהמפעל החדש שהקימו ביוז' מה משותפת, צצו בעיות מטרידות.

המצב עוד החמיר לאחר הקמת מספנות-ישראל, שנהנו מהילה של מספנות-לאומיות. במפרץ פשטו שמעות כי בית-המלאכה לא יעמוד בתחרות עם המספנות, וכי הוא עתיד להיסגר. חברת שהם הכחישו את השמר' עות, ואף נכנסה למיזם עם העובדים על הענקת תנאים סוציאליים מתאימים.

שמועות, שמועות. באמצע המיזם, ש' נכנסו בינתיים לשלב של סחבת, נערך מי' אחורי גבם של העובדים הסכם סודי, לפני צריכים בתי-המלאכה שלהם להיסגר. מפה לאוזן עברה שמועה כי מספנות-ישראל לחצו על דיר נפתלי וידרא, מנהל צי-ים, לסגור את בית-המלאכה. איש לא הצליח לאמת את השמועות, שהתסיסו את עובדי בית-המלאכה.

אל גל השמועות נוספה באותו פרק זמן שמועה נוספת, שרק אימתה את הקודמת.

בנמל חיפה סיפר, כי בית-המלאכה אינו רנטאבילי, וכי הוא מועמד לסגירה. מאוחר יותר הוזמן מומחה לבדיקת המצב, והודו'ח שלו, 'דויה פינס', קבע כי המפעל רנטא' בילי, הפרקין את השמועות.

ספין בגב. בינתיים הנוחתה על ראשי עובדי המפעל מכה מכיוון בלתי-צפוי. איגוד הימאים ערך דירוי-שכר שלא התקבל על דעת העובדים. נציגי העובדים פנו אל יושב-על רשת האיגוד, בועז לביאנט, שהבטיח להע' לוח את הבעיה לדיון נוסף. אבל דיבורים לחוד, ומעשים לחור. האיגוד לא היה מוכן, בסופו של דבר, לוותר על הדירוג שנקבע.

נציגי העובדים גילו בנקודה זו גמישות רבה, ובהירו כי בשלב זה הם דורשים קודם-כ'ל הסבת תנאיהם הסוציאליים והע' נקת קביעות. חוך כדי המיזם המייגע סביב נקודה זו, צצה ועלתה שוב, בצורה מתר' אמת להפליא, שאלת רנטאביליות המפעל. בשלב זה כבר היה ברור לעובדים מי עומד מאחורי הפצת הגירסה כי מפעלם אי' נו רנטאבילי. הם האשימו את האיגוד ה' מקצועי שלהם בתיכנון קנוניה עם מספנות-ישראל, לא פסחו גם על שרה-האוצר, פינחס ספיר.

נציגי בית-המלאכה הוגישו, כי המספנות הגדולות אינן יכולות להתחרות בכיבוע עבודות מיוחדות המבוצעות במפעלם. כל העטנות לא עזרו. בחול חיפה נמצה, לפי מיטב המסורת של נושית-סאן, החוק יותר, השבוע בישרו העמזנים לעובדי בית-המלאכה כי בקרוב הם יצטרכו לחפש להם מקלוי-פרנסה אחרים.

מה היואקים שדחכו

ב היכל התרבות בתל-אביב דלקו ה' אורות עד מאוחר בלילה. היה זה ה' לילה בו נערך נשף גייסות-השריון, בתחילת הערב נכח גם הרמטכ'ל. אך הפעם ניראה רבי-אלוף יצחק רבין מתוח וטרוד, כפי שמעטים מאד ראוהו קודם לכן. ברגע ש' סיים את דברי ברכתו, והאור כבה להקרנת סרטון, עזב רבין את מקומו בשורה הרא' שונה. בהליכה שפופה, כשל חייל המתקדם בשטח אויבי, עזב את האולם ואת החוגגים. פניו היו מועדות צפונה — המקום שעליו חשב גם בשעה שבירך את גייסות-השריון, כי אותו לילה נועדה להיערך פעולת-התג' מול הראשונה בתולדות ישראל-לבנון.

יחידה קטנה הצתה את הגבול הרגוע ביותר של המדינה, קיבוץ מנרה. פניה היו מועדות לשני כפי' רים לבנוניים סמוכים: חולה, ומיס אל-גיבל. החיילים הלבנוניים, המוצבים באזור הגבול, ישנו שנת-ישרים. רק סיוור ממונע עבר במיקרה בדרך, ונידמה היה לחיילים הישר' ראלים כי אנשי הסיוור הלבנוני הרגישו שמשהו אינו כשורה. אולם הם המשיכו הלאה, ואנשי היחידה הפישטת קמו ממקום המחסה, בדרכם אל היעד.

היעד בכפר חולה היה ביתו הגדול של המוכתר. בכפר השני נבחרו שלוש ברי' כותמים. שני היעדים נידונו לפיצוץ, כתג' מול על פיצוץ בית עוזב במושב מרגליות, לילה קודם לכן, עלידי חבלן אל-פתח שחדר מלבנון.

★ ★ ★

קו השכנות הטובה

ב מיכלוד היחסים המרחביים, שורר שלום כמעט מוחלט בין ישראל ולבנון. אפילו על הגבול בין לבנון וסוריה יש יותר תקריות מאשר על הגבול בין לבנון וישראל. כאשר החלו חזירות אל-פתח, ו' ישראל איימה בפעולת-תגמול.

הנציג הלבנוני הקריא באוזני ה' ישראלים איגרת מאת הנשיא, בה הביע את צערו על מעשי-החבלה, והבטיח כי ממשלתו תנקוט בכל האמצעים כדי למנוע הישנותם בעתיד.

ואמנם, בתי-הסוהר בלבנון מלאים אנשי אל-פתח. הוחרם נשק של החבלנים, ונאסר פירסום מעלליהם בעתונות הלבנונית. מכל הבחינות, תאמה התגובה הלבנונית את הקו הקבוע של שכנות טובה. כאשר בא הפי' צוץ במרגליות, קל היה להבין כיצד קרה: שכן אין למשטרה ולצבא הלבנוני שליטה מוחלטת על תנועות אנשי אל-פתח. חוליה אחת הצליחה, כנראה, להתחמק ולחדור לישראל. אם מטילים את האשמה על הצבא הלבנוני, אפשר באיתה קלות להטיל אותה אשמה על צה"ל. שכן הלבנונים רצה'ל כאחד לא הצליחו למנוע את החזירה.

למחרת בבוקר, כאשר ערכה ועדת שבי' לתהנישק המעורבת חקירה במקום, הביע הנציג הלבנוני את צערו על המיקרה. ה' קצין הישראלי, החבר בחועדה, הורשה להת' קדם עם צוות החוקרים עד לתוך כפר חולה, חמישה קילומטרים מהגבול.

היה כל היסוד להאמין, כי שני השכנים יגבירו את מאמציהם, על מנת שפשע דומה לא יישנה בעתיד. אך ב' 11 בלילה הרעידו מיטעני הדינאמיט את הרי הגליל: צה"ל לא הבליג.

הפקודה שניתנה לחיילים היתה להמנע מפגיעה בחיי-אדם. אולם אין אפשרות להב' טיח זאת באופן מושלם. הדבר הוכח פעם נוספת, בפיצוץ שבוצע בחולה. אומנם ביתו של המוכתר פונה מכלל יושביו, אבל בבית הסמוך המשיכו, לטענת הלבנונים, הדיירים לישון. מכיוון שביח זה היה עשוי מחמר, לא עמד בהדף ההתפוצצות. אשה אחת מבין יושביו נהרגה.

★ ★ ★

האפטרופוס רגז

יויכות שהתפתח בתוך ישראל, כא' שר נודע על פעולת התגמול, לא נגע לצד הצבאי-מקצועי של המיבצע. הוא נסב כל-כולו על צדדיו המדיניים — היציגים וגם פנימיים.

מבחינה היציגית, ניראתה החלטת שר ה' בטחון אזילית, שכן, במחיידי נשללה מ' דובר' ישראל הטענה, כי ישראל אינה מדי' נה שואפת מלחמה, וכי היא מקיימת יחסי' שלום עם לבנון, באשר זו אינה מעוניינת בסיכסוכי-גבול. גם פאריס רגזה, כי היא אפטרופוס לביירות. ואילו הלבנונים